

EUROPEISKA UNIONEN
Europeiska socialfonden

Dnr 2007-00467

Vägledning i tillgänglighet för personer med funktionshinder för Socialfonden 2007-2013 – en utgångspunkt

Socialfondsprojekt ska enligt det operativa programmet¹ beakta tillgänglighet för personer med funktionshinder². Denna vägledning har tagits fram som ett stöd för er som planerar att söka medel från Socialfonden.

Vad är tillgänglighet för personer med funktionshinder?

Generellt används tillgänglighet och användbarhet för att beskriva vad som krävs för att personer med funktionshinder ska kunna delta på lika villkor som andra. Dels handlar det om att kunna ta sig fram och att kunna delta i verksamheten.

Tillgänglighet är kopplad till rättigheten att alla kvinnor och män *oavsett* funktionshinder skall kunna ta del av vad samhället har att erbjuda: information, kunskap, utbildning, arbete etc.

Tillgänglighet handlar ofta om att se till att det *blir* tillgängligt, man ska inte alltid förutsätta att allt är det redan. Med tillgänglighetsbegreppet följer även ett språkbruk och beteende som skapar goda relationer med människor oavsett funktionshinder. Det har exempelvis tagit lång tid att gå ifrån ordet ”rullstolsbunden” till ”rullstolsburen”.

Tillgänglighet för personer med funktionshinder omfattar fyra integrerade delar:

Fysisk tillgänglighet innebär att arbetsplatsen är så utformad att det är möjligt för alla att ta sig fram på ett enkelt sätt och fungera i arbetssituationen.

Tillgänglig verksamhet handlar om hur vi förhåller oss till varandra. Genom förståelse, medvetenhet och kunskap skapas arbetsplatser där medarbetarna inte känner sig diskriminerade. Likheten med jämställdhetsintegrering är stor. Det är viktigt att tänka efter vad gäller tillgänglighet innan man planerar för sin projektverksamhet i programområde 1 och 2.

Kommunikativ tillgänglighet - möjligheten till att höra och delta i diskussioner bygger på att kommunikationen möjliggörs. Det sker t ex genom teckentolkning, teleslinga och en god akustisk miljö samt ett intranät som är användbart för den som är blind.

¹ Avsnitt 2.3 och 3.4 med utgångspunkt i artikel 16 i Rådets förordning (EG) nr 1083/2006 om allmänna bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden och Sammanhållningsfonden samt artikel 6 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1081/2006 om Europeiska socialfonden

² Begreppet funktionshinder börjar ersättas med funktionsnedsättning. Eftersom det operativa programmet använder begreppet funktionshinder, används det i samtliga ESF-dokument.

Informativ tillgänglighet – informationen måste vara utformad på ett sådant sätt att alla kan tillgodogöra sig den. Det kan t ex innebära att informationsmaterial behöver finnas på flera olika media.

Vad är funktionshinder?

I diskrimineringslagstiftningen definieras funktionshinder ”varaktiga fysiska, psykiska eller begåvningsmässiga begränsning av en persons funktionsförmåga som till följd av en skada, eller sjukdom fanns vid födelsen, har uppstått därefter eller kan förväntas uppstå” (§ 2 i lag (1993:132))

Begreppet funktionsnedsättning börjar användas i stället för funktionshinder. Socialstyrelsen har kommit ut med rekommendationer om hur termerna funktionsnedsättning och funktionshinder bör användas. *Funktionsnedsättning* avser nedsättning av fysisk, psykisk eller intellektuell funktionsförmåga.

Socialstyrelsen avråder från att använda termen *handikapp*. Istället bör begreppet funktionshinder användas. När samhället är otillgängligt, skapar det *funktionshinder*. Sverige följer därmed den internationella utvecklingen. På engelska används ordet *disability* och inte *handicap*. Ordet *handicap* rekommenderas inte eftersom det är ett starkt laddat ord, som går tillbaka till det historiska faktumet att fattiga personer tiggde pengar genom att gå med *cap in hand* (ungefär ”kepsen i handen”). Bland dessa fattiga fanns personer med funktionshinder.

Förprojektering

I förprojektering kommer ni att sätta grunden för ert fortsatta arbete med tillgänglighet för personer med funktionshinder. Inför och under förprojektering ska ni ta fram rutiner för hur ni ska säkra tillgänglighetsperspektivet.

Inför ansökan för genomförande

Beskrivningen i er ansökan till förprojektering visar därmed era ambitioner. In er ansökan till genomförande kommer ni att beskriva er plan för det kommande arbetet med tillgänglighet. Viktiga utgångspunkter beskrivs nedan utifrån tillgänglighetsperspektivets fyra delar. Utgångspunkterna kommer att påverka det projektupplägg, som redogör för i er ansökan.

Fysisk tillgänglighet

Varje projekt kommer att träffa på fysisk otillgänglighet i sitt arbete. Förberedelse behövs för att garantera fysisk tillgänglighet så att alla kan delta i projektets verksamheter.

Här är det viktigt att personer oavsett om de har eller inte har funktionshinder:

- ska kunna ta sig in i lokalerna
- ska kunna delta på möten, konferenser och utbildningar
- ska kunna använda toaletten eller andra bekvämlighetsanordningar

Tillgänglig verksamhet

För att skapa tillgänglighet är det viktigt att sätta sig in i bl.a. orsaker till fysisk otillgänglighet, ord som är laddade, bemötandet och förståelse för att samhället är byggd utifrån en viss grups förutsättningar (de statistiskt normala). Att öka kunskapen om tillgänglighet och funktionshinder är en grundläggande förutsättning.

Här är det viktigt att:

- Berörda personer får kompetensutveckling i frågor som rör tillgänglighet och funktionshinder
- Rutiner tas fram för att arbeta med tillgänglighetsfrågor

Tillgänglig information och kommunikation

Projektet behöver skapa förutsättningar för att alla personer oavsett om de har eller inte har funktionshinder ska kunna ta till sig projektets information och kunna kommunicera med projektet

Här är det viktigt att personer oavsett om de har eller inte har funktionshinder:

- ska kunna ta till sig projektets information, t ex genom lättläst och tydlig information.
- ska kunna ta del av projektets webbplats.

Det ska finnas en beredskap för att ta fram information i alternativa format (t.ex. punktskrift/Brailleskrift, kassett etc.)

Genomförande

Genom att beakta ovanstående punkter innebär arbetet under genomförandetiden att främst följa upp att rutinerna och utbildningarna genomförs. Genom ert tillgänglighetsarbete bidrar till kunskapsökning för er själva och mottagare av era resultat och information. Det är därmed viktigt att i uppföljnings- och utvärderingsuppdraget följa upp och utvärdera ert tillgänglighetsarbete.

Länkar:

Länkarna nedan bidrar med ytterligare information om tillgänglighetsarbetet.
www.hi.se , innehåller information om olika funktionshinder, hjälpmedel och statistik

<http://www.hso.se/start.asp?sida=1787> Om tillgängliga konferenser

<http://www.ho.se/showFile.asp?objectId=5596> Inventeringsformulär, riktad främst till myndigheter, men här kan övriga organisationer hämta inspiration!

http://www.handisam.se/Tpl/NormalPage_325.aspx Myndigheten för handikappolitisk samordning har tagit fram riktlinjer för tillgänglighet, *Riv hindren*. De är riktade till statliga myndigheter och dessa ska följa den.